

3. »Gospod Manuel ve več«

Ustanovitelj Opus Dei –
življenjepis sv. Jožefmarija
Escrivája.

16. Dec. 2018

[↗ Nazaj na kazalo](#)

Jožefmarija, ki je bil že leto dni na begu iz skrivališča v skrivališče, je sedaj zmagoslavno začutil nujnost, da svojo željo pomagati drugim prenese v dejanja kakor atlet, ki se zaradi okoliščin dalj časa ni mogel razgibavati. Njegove namere so se

končale zelo različno. Načrta, da odpotuje v Daimiel v spremstvu gospoda Manuela (najsvetejšega zakramenta) ter obišče Miguela Fisaca in njegovo sestro Lolo, ni bilo mogoče uresničiti. To je zares obžaloval in verjamemo lahko, da je bilo žal tudi pribežnikom v konzulatu. Vmes je morala priti neka resna težava, najbrž povezana z dovoljenjem za oskrbo, saj 19. septembra piše v Daimiel: ***Predraga Lola! Potrpi. Gospod Manuel ve več. Škoda, da potovanje ni uspelo!***

[1]

Nasprotno pa se je njegov načrt, da izvede duhovne vaje za mlade študente in profesorje, srečno uresničil. Prvi nagovor so imeli 20. ali 21. septembra zjutraj. Prisostvovali so Isidoro Zorzano, José María Albareda, Juan Jiménez Vargas, Manolo Sainz de los Terreros, Tomás Alvira in še neki prijatelj, Ángel Hoyos. Tista srečevanja

skupine mladih fantov, bodisi na domu bodisi na ulici, so morala neizogibno pritegniti pozornost mimoidočih ali pa vratarjev, zadolženih za nadzorovanje bivališč. Zato je oče razporedil meditacije ob različnih urah in na različnih krajih, v razponu treh dni, kolikor so trajale tiste duhovne vaje. Včasih so se dobili pri Isidoru doma, včasih pri gospe Dolores na Ulici Caracas ali pa v penzionih, kjer sta stanovala Alvira in Albareda, saj je bilo lastnikoma mogoče zaupati. Potem ko je duhovnik zanje imel polurno jutranjo meditacijo, jim razdelil gradivo za spraševanje vesti in jim dal nekaj napotkov, je odšel iz hiše. Udeleženci duhovnih vaj pa so v presledkih odhajali na ulico ali v park Retiro, kjer so med sprehajanjem nadaljevali s svojim premišljevanjem ali zbrano molili rožni venec. Popoldne so na vnaprej dogovorjenem kraju in ob določeni uri imeli še eno meditacijo.

Zadnji dan je oče maševal v penzionu, kjer je živel Tomás Alvira, na Ulici generala Pardiñasa 28, v prvem nadstropju C.^[2] Lastnica, gospa Matilde Velasco, je skrbno pripravila mizo. Ko je civilno oblečeni duhovnik brez kakršnegakoli ornata pričel z mašno daritvijo, ona ni mogla biti zraven. Njena naloga je bila, da iz veže nadzira, kdo hodi gor ali dol po stopnicah, da bi se izognili neprijetnim prekinitvam.^[3] Četudi se ni mogla udeležiti tiste maše, je gospodarica pri zajtrku, ki ga je tistega dne skupina zaužila tam, opazila nekaj posebnega v duhovnikovih besedah in kretnjah. Nanjo je naredila vtis tudi presenetljiva in tiha gesta zmernosti očeta, ki je v mrtvičenju svoje lakote božal pomarančo, namenjeno za zajtrk, nato pa jo pustil tam, elegantno pozabljeno na mizi. Ko je gospa Matilde pospravljala mizo, je pomarančo, ki jo je imel v rokah

duhovnik, spoštljivo shranila. »To pomarančo,« pričuje Juan Jiménez Vargas, »je tista družina imela spravljeno še štirideset let pozneje.«^[4]

V zadnjih mesecih bivanja med štirimi stenami na konzulatu je oče stike s svojimi hčerami vzdrževal z Isidorovo pomočjo. Ta je večkrat govoril z Hermógenes García in po očetovem naročilu svetoval ženskam v Delu, naj molijo, vendar naj ne poskušajo priti do njega. Vse, kot že rečeno, z namenom, da si ne bi delale skrbi. Zdaj, ko je užival določeno svobodo gibanja, se je čutil dostopnega za svoje hčere. Zatorej je pomislil, da bi še zanje ponovil duhovne vaje, kakršne je imel za fante.^[5]

Med zbiranjem podatkov o dekletih v Delu je izvedel, da je ena od njih, Antonia Sierra, prebivala v Castellónu, blizu Valencije. Kot že

poprej v primeru Maríe Ignacie je Jožefmarija v tej bolnici, zadoščevalni duši, ki je od leta 1933 bolehalo za tuberkulozo in je umirala, videl svoj zaklad. V pismu je Valencijčane zaprosil, naj jo obišejo:

Tule je naslov neke moje uboge vnukinje, bolne in uboge in nadvse dobre. Je zaklad, ki ga že več let izkorišča norec, ki so ga umorili: »Antonia Sierra. Sanatorij – bolnišnica. Villafranca del Cid. (Castellón)«. Že ne vem koliko časa tava od bolnišnice do bolnišnice. Če jo lahko obiščete, bom zelo hvaležen. Drugače pa vsaj poskrbite, da prejme petnajst pezeta, ki vam jih po nakaznici pošilja Ignacio, in če je mogoče, kak priboljšek, ki ga lahko zaužije onemogla tuberkulozna bolnica. Kako bi me razveselilo, če bi bila deležna utehe ob vašem obisku!

Le redkokateri dan ni maševal za kakšno skupino oseb, ki jih je običajno nagovoril tudi v pridigi. Mnogokrat je šlo za skupnosti redovnic. Ob tisočih duhovnikov, ki so bili ubiti v času preganjanja, je mučeniška smrt doletela manj kot tristo redovnic.^[7] Če bi jih hoteli zapreti v ječo, bi nastala težava, saj so bili vsi zapori v državi nabito polni. Zato ni bilo redko, da je z vednostjo sosedov in policije kakšna redovna skupnost prebivala skrita v stanovanjih ali penzionih. Nekega dne, ko se je Jožefmarija namenil obiskati svojega prijatelja Alejandra Guzmána in je bil tik pred vstopom v hišo, se mu je približala neka ženska, ga prijala pod roko in ga odpeljala proč, saj so ravno v tistem trenutku stavbo preiskovale milice.^[8] Šlo je za hišno številko 12 na Ulici Hermosilla, kamor se je vselila skupnost sester zadoščevalk. Dve ali tri redovnice, za katere tam ni bilo prostora, ena od njih je bila Alejandrova sestra, so

živele v sosednjem stanovanju.^[9]
Najbrž jim je Jožefmarija večkrat nudil duhovno oskrbo, saj se je eno leto pozneje, že v nacionalistični coni, srečal z dvema od njih in ga je ena od redovnic takoj prepoznala ter presenečeno vzkliknila: »Saj to je diplomat!« Jožefmariju je namreč diplomatski videz dajala zastavica na zavihku njegovega suknjiča, dobro zavezana kravata in velikanska listnica, v kateri je nosil kos trdega kruha za primer, če ne bi mogel priti domov na kosilo.^[10]

Nekatere od teh skupnosti redovnic, ki so bile priča grozotam zaradi nasilja revolucionarnih milic, so z razrvanimi živci še vedno živele v nenehnem strahu. Tako je bilo v primeru neke skupnosti kapucinskih tretjerednic, ki je leta 1936 v Madridu nudila oskrbo na kliniki »Villa Luz« na Ulici generala Oraája. Na začetku vojne so si zatočišče poiskale v penzionu, kjer jim je

stroške kril neki usmiljeni dobrotnik. Čez leto dni so še vedno bivale tam, v nekoliko razrahljanem samostanskem življenju. »Bilo nas je strah, zelo strah,« priznava sestra Ascensión Quiroga, ena od pribežnic, »in da bi zakrinkale svoje redovništvo, smo se oblačile in ličile tako, da nas nič ne bi moglo izdati. Sama sem s tem pretiravala do te mere, da sem ne samo prikrila svoj stan, ampak mi je lepoticenje in izstopanje celo ugajalo.«^[11]

Od neke tretje osebe so izvedele za Jožefmarija. Obvestile so ga in prišel je v penzion, da bi jih notranje okrepil. Z duhovnim nagovorom jim je vlil poguma. »Misli in besede, ki nam jih je namenil,« se spominja Ascensión, »so se nas tako dotaknile, da nas je navdala resna želja, da bi se popolnoma izročile Jezusu Kristusu tako kot na dan naših redovniških zaobljub.«

Duhovnik se je ustopil prednje in dejal: ***Strahopetni smo, strah nas je pričevati za Boga.*** »Name je naredila vtis,« nadaljuje sestra Ascensión, »ta oblika nagovarjanja: ni bila pridiga, šlo je za osebno molitev svetnika, ki jo je izgovarjal na glas.« Odtlej se niso več skušale »zakrinkati«. Tistega dne so prenehale z lepotičenjem.^[12]

Z izjemo teh prigod ne vemo kaj dosti o tedanjem Jožefmarijevem duhovniškem službovanju. Včasih, kadar je šel nuditi duhovno oskrbo skupinam redovnic v skrivališčih, ga je Juan pospremil do bližine njihovega domovanja.^[13] Drugi ljudje so prihajali k njemu na obisk v stanovanje na Ulici Ayala. Med njegovim nenehnim potikanjem po madridskih ulicah se je tudi zgodilo, da mu je Gospod na pot poslal kakšno pomoči potrebno dušo; kot je bilo v primeru »tiste izgubljene redovnice«, kateri je po božji milosti

prodril v njene misli in skrivne namere. Tako se je pokesala svoje stranpoti, začutila dotik nadnaravnega ter prosila duhovnika, naj jo spove.^[14]—

* * *

V svojih pismih iz konzulata je moral oče miriti strasti. Danes priporoča potrpežljivost. Jutri bo pritiskal zaradi kakšne zadeve. Vedno pa svojim otrokom vliva poguma:

Treba je ohraniti mirno kri, kajne? To, da s pomočjo g. Manuela nikdar ne izgubimo nadzora nad seboj, je duh naše družine. Tako bomo v sebi vedno imeli veselje in mir. Na tem svetu je mogoče popraviti vse razen smrti; in včasih je to popravilo boljše kot pa stvar, ki poboljšanja ne potrebuje.^[15]—

Nobene druge rešitve ni bilo razen te: »nadlegovati« gospoda Manuela, vztrajno ga prositi:

Glede na to, da obiskujete mojega starega in prisrčnega g. Manuela, je pisal onim v Valenciji, ga, prosim, spomnite na tri zadeve, o katerih sem z njim že razpravljajal:

1) Evakuacija mojega ubogega norega brata Jožefmarija v našo državo.

2) Ugoden izid odškodninskega zahtevka, ki je bil preko veleposlaništva poslan na Vlado Republike Španije.

3) Naj vpliva na babičino odločitev, da bi bila, če je to primerno, pripravljena na določeno žrtev v blagor celotne družine.^[16]

Razen odločitve gospe Dolores, ki se je bila vedno pripravljena žrtvovati, se je vse izteklo slabo. Vse se je zapletalo. Evakuacija in zahtevek sta se spreminjala v pravljico o dobri pipi, ki je bila zgodba brez konca. Je bil Bog gluh za njihove prošnje? Mar

gospod Manuel ni vedel, v kakšnih težavah so se znašli?

Na današnji dan, god sv. Jakoba, piše 25. julija 1937 v Valencijo, pred natanko enim letom, sem moral zapustiti svoj dom. Vseeno sem zadovoljen. Manolo dobro ve, kaj ima v rokah, in upam, da se naše družinske zadeve uredijo prej, v večji meri in bolje, kot bi si mi v sanjah mogli zamisliti. Jasno, če pri tem sami uporabimo vsa sredstva.^[17]

Uporabili so sredstva in bili mirni, toda plod njihovih ukrepov je splahnel čez noč. Spričo neuspelega načrta, po katerem naj bi preskrbljen z bolniškim potrdilom doktorja Suilisa odšel živeti k svoji materi, je 25. avgusta, še vedno v konzulatu, zapisal:

Menda vsi načrti, da bi se vrnil v svoje delovno življenje, propadajo kljub odpustnici dr. Suilisa. Prav, in kaj potem? Ker je Aragonec, ne

popušča in poskuša srečo vsepovsod [...]. Treba je zaupati. Po zaslugi g. Manuela ne moremo nikoli (!) podvomiti o neposrednem uspehu posla, s katerim se ukvarja naša družina. Težav gotovo ne bo manjkalo, ampak ljudje zrastejo pred ovirami. Dajmo, dajmo! B. [Bog] in drznost! Kajne? Bodimo torej v vsakem trenutku prepričani v uspeh.

[18]

Potrebno je bilo ne samo pregnati skrbi, ampak tudi na visoki ravni ohranjati vero, optimizem in upanje s pomočjo starega gesla Akademije DYA, kajti ***gospod Manuel ve več, kot pravi moj nori brat.***^[19] ***Gospod Manuel ve več*** je bil v resnici ustanoviteljev priljubljeni izraz v konzularnem dopisovanju. Ob tej veri in ob tej trdovratnosti so lahko tudi propadali načrti in udarjale strele. Duhovnik je neomajno vztrajal v svoji trmoglavosti: ***Gospod Manuel ve več. Naj pride, kar hoče,***

vse pripomore k dobremu,^[20] ker vse prihaja iz rok našega Očeta Boga.

Ta duhovnik je imel eno jasno načelo: namreč na vse je gledal z očmi vere. Temu sta se prilegali njegova poslušnost navdihom od zgoraj in njegova popolna predanost božanskemu podvigu za uresničenje Dela. Kot protiutež pa je imel tudi svojo šibko točko, saj se mu je srce omehčalo ter je spoštovanje svobode in pravic bližnjega prignal vse do skrajnosti.

Jaz ... ne rečem ničesar, piše svojim sinovom v Madridu. Navado imam molčati in skoraj vedno reči: »Dobro ali zelo dobro.« Na koncu ne bo nihče mogel zares reči, da je storil to ali ono na dedkov ukaz niti na njegov namig. Kadar menim, da moram spregovoriti, zgolj predstavim jasne in nedvoumne podatke vsakega problema: nikakor, četudi bi jo jasno videl, pa ne dajem konkretne rešitve

za vsako zadevo. Imam drugačno pot za vplivanje na voljo svojih sinov in vnukov z milino in učinkovitostjo: tako da si povzročam nevšečnosti in gnjavim svojega starega Prijatelja, G. Manuela. Ko le jaz ne bi izgubil prave smeri in bi znal pustiti svojim, da ravnajo skrajno svobodno ... dokler ne napoči trenutek, ko je treba povleči za vrv! Ki bo napočil. Vsekakor pa – mislim, da me že poznate – kljub šibkosti svojega srca ne bom nikdar zmožen zaradi svojega udobja ali tolažbe žrtvovati življenja drugega človeka, niti minute življenja. In to do takšne skrajnosti, da bom molčal (in se že še pogovoril z g. Manuelom), četudi bi se mi zdele odločitve mojih otrok prava katastrofa.^[21] —

Samo po sebi umevno je, da je moral tudi v tistih težkih okoliščinah ustanovitelj uresničevati Delo. Toda – je bilo prav, da prebegne v nacionalistično cono in zbere člane

Dela, ki so bili tam, zato da bi neovirano nadaljeval z apostolsko dejavnostjo? Ker ni hotel vsiljevati lastnega mnenja, se je posvetoval s svojimi sinovi. Ti so vztrajali pri tem, da mora oče preiti na drugo stran. Odločitev je bila seveda njegova stvar in to je bil predmet obilne molitve ter velike negotovosti. Kot pojasnjuje msgr. Álvaro del Portillo: »Bolela ga je misel, da bi v kočljivem položaju v rdeči coni pustil nekaj svojih sinov in hčera. Razen tega so bili v Madridu še njegova mati, sestra in brat. Ustanovitelj Opus Dei je precej časa okleval: včasih je jasno videl, da mora pobegniti; včasih pa se mu je zdelo, da je njegova dolžnost ostati in se soočiti z mučeništvom, če bi bilo potrebno. Naposled je po dolgi molitvi sklenil, da zbeži.«^[22]

Kot smo videli, so se njegovi poskusi, ki jih ni bilo malo, izjalovili. Po Madridu se je svobodno gibal, še

vedno pa ni videl rešitve za svoj izhod iz rdeče cone:

Malčki! piše 18. septembra v Valencijo. Dedek si vas zelo želi objeti, a mu vedno nekaj prekriža načrte. Bo že tako prav. Kljub vsemu, kdo ve! Nisem izgubil upanja, da se mi želje kmalu uresničijo. Skratka ..., g. Manuel ve več.^[23]___

Dejstvo je, da se je njegov položaj izboljšal. Prehod iz zaprte »kletke s črički« v konzulatu na madridsko sonce, ki ga je božalo s svojimi žarki, je pomenil znatno spremembo. V teh dneh pred enim letom je bil oseba brez dokumentov v mestu, podvrženem preiskavam in nadzoru. Če bi ga takrat prijeli, bi to v najboljšem primeru pomenilo zapor, oteževalna okoliščina kleriškega stanu pa je spodbujala k uboju. Sedaj pa je, sicer oprezno in v nevarnosti, mogel vršiti svojo službo.

Jožefmarija si je nabral pravo zbirko raznovrstnih dokumentov, četudi ni bil nobeden povsem zanesljiv.

Najstarejšega datuma je bilo potrdilo »Komiteja-delegacije Baskovske nacionalistične stranke«, izdano 23. decembra 1936 v Madridu, za njegovo »prosto gibanje«, »saj je režimu naklonjena oseba«. ^[24]___

Hranil je tudi dokazilo, označeno s 15. marcem 1937, ki mu ga je osebno izstavil državni tožilec v Madridu. Omenjeni pravnik je bil Juan José Esteban Romero, nekdanji Jožefmarijev sošolec iz šole patrov piaristov v Barbastru. Na izdanem dokumentu je izjavljal, da »José M. Escrivá Albás, iz tega okoliša, star 35 let, opravlja storitve v tej pisarni v času njenih uradnih ur«. ^[25]___ Na prvi pogled nepotreben pristavek v zvezi s časom »njenih uradnih ur« nikakor ni bil odveč, saj je šlo za potrdilo o zaposlitvi. Seveda pa nihče ne bi prišel daleč s tovrstnim potrdilom v

tistem Madridu leta 1937, ko je že bilo uradno in strogo ukazano, da naj osebe brez redne službe prestolnico zapustijo. Prav tako se najbrž nihče ne bi trudil s preverjanjem, ali je res, kar tam piše, saj so poleti 1937 pristojne oblasti že odločile, da potrdila pomočnikov v odvetniških pisarnah nimajo nikakršne veljave.

[26]

Imel je še zdravniško spričevalo doktorja Suilsa, datirano s 14. marcem 1937, ki ga je prejel ob odhodu iz Doma oddiha in zdravja. O pacientu je bilo tam zapisano: »Trenutno še ni povsem ozdravljen, zato mu je onemogočeno kakršnokoli delo, opravila, potovanja in druge vrste aktivnosti.«^[27] Doktor Suils je s tem hotel doseči, da bi ga pustili pri miru. Toda če bi pacient pričel mahati s tistim papirjem, bi tvegalo, da ga iz prestolnice pošljejo v kakšno umobolnico na »srečnem Vzhodu«.

Kar zadeva ono drugo zdravniško potrdilo, ki ga je 22. avgusta 1937 prav tako izdal doktor Suils in je zatrjevalo, da že šest let boleha za »endogeno psihozo, ki ga občasno napade«, bi mu lahko bilo v korist ali v škodo.^[28] Vse je bilo odvisno od sogovornikove reakcije.

V tistem arzenalu dokumentov je izstopalo zlasti imenitno in dragoceno potrdilo intendanta »Generalnega konzulata Republike Honduras, Srednja Amerika«, v katerem je bilo zaprošeno, naj se dotičnemu omogoči »gibanje zaradi opravljanja njegovih nalog«.^[29] Imenovanje ni bilo veljavno, a dokument je sam po sebi vzbujal spoštovanje.

Prav tako ni bil brez nepogrešljive revolucionarne podpore. Imel je izkaznico Nacionalne konfederacije dela (CNT) na ime José Escribá Albás; članska številka 522; datum včlanitve

9. 6. 1937; s pečatom »Enotnega sindikata sodnih, odvetniških in splošnih uradnikov«. Na »letnem seznamu mesečnih članarin« je za mesece junij, julij, avgust in september zabeleženo plačilo 2 pezeti in 25 centov. »Pismo konfederacije – 1937«, ki je bilo priloženo izkaznici ima številko 908930.^[30]___

Družina Escrivá z izjemo gospe Dolores – kdo bi si mislil – je bila naposled preskrbljena z dokumenti anarhističnega sindikata CNT. Po sili zgodovinskih razmer so bili mnogi dobri kristjani, preprosto zato, ker so prebivali v republikanski coni, primorani prijete za orožje in se pridružiti tistim, ki so se šteli za sovražnike Cerkve.^[31]___ Dogajalo pa se je tudi obratno.^[32]___ Na tem mestu nam pride prav pripovedka, ki jo je Jožefmarija nekoč povedal svojim domačim. Pravijo, da je v Zaragozo prišel neki deželan in obiskal

stolnico Seo. Pri vходу so ga šaljivci opozorili, da je cerkev tlakovana kakor šahovnica, z velikimi črnimi in belimi marmornatimi ploščami, ter da naj silno pazi, da ne bi stopil na belo, češ da imajo stolni čuvaji ukaz s šibami pretepesti vsakogar, ki bi to storil. Kmet je kakor vrabec poskakoval s črnega na črno. Misleč, da je nor, so ga obstopili čuvaji in ga prepričevali, naj odide iz cerkve. Ta pa jim skrajno samozavestno odvrne: Ne bo vam uspelo, padel sem na črno.^[33]

Nekaj podobnega kot v anekdoti se je dogajalo po vsej Španiji. Eni so padli na belo, drugi na črno, neodvisno od svojih nazorov. Eni so imeli veter v hrbet, drugi so se mu upirali skladno s svojim političnim prepričanjem. Kakorkoli že, vsi so se morali prilagoditi, vsakdo tam, kjer ga je zajela vojna, ki je razklala tudi mnogo domov in ločevala starše od otrok.

Spomladi 1937 se je v republikanskem zaledju razbesnel notranji spopad med različnimi revolucionarnimi silami. CNT je bil pri tem zelo oslavljen in je postal predmet zahrbtnega preganjanja s strani stalinistov. Tedaj je prišlo do tega, da so zaradi tekmovalnosti s socialističnimi in komunističnimi sindikati anarhisti odprli prosto pot v svoje vrste novim privržencem, ne da bi se ozirali na njihovo ideološko prepričanje ali izvor. Kdor je mogel, je to okoliščino izkoristil in se vpisal v CNT, kar je bil edini način za možnost gibanja po rdečem Madridu, in tako so ravnali tudi Escrivájevi.^[34]

Lepega dne je spričo teh dogodkov na Ulico Caracas prišlo nekaj pripadnikov socialistične milice, ki so zahtevali dokumente o zaposlitvi. Niti Carmen niti gospa Dolores jih nista imeli, zato so jima naročili, naj se pripravita, saj bodo čez nekaj dni prišli ponju in ju odpeljali v

Valencijo.^[35] (Ukaz, da je treba iz Madrida evakuirati tiste, ki nimajo dokazila o konkretni zaposlitvi v prestolnici, se je začel izvrševati januarja 1937.) Ko je Isidoro to izvedel, je šel k Joséju Maríi Albaredi, ki je tako kot Tomás Alvira poznal nekatere, ki so delali na Sindikatu učiteljev CNT-ja na Kolumbovem trgu, v »Hiši z uro«. Večina profesorjev in osebja v normalkah je pripadala socialističnemu sindikatu UGT (*Unión General de Trabajadores*, Splošna delavska unija), medtem ko je imel anarhistični sindikat CNT pomanjkanje članov in moči na tem področju. To je bil razlog, zaradi katerega je precejšnje število redovnikov in redovnic izkoristilo te okoliščine za to, da se v začetku leta 1937 vpišejo v CNT in dobijo delovno mesto. Pozneje je prišlo do čistk in nekateri so končali v zaporu.^[36]

José María Albareda, ki je bil profesor na Gimnaziji Velázquez v

Madridu, se je ponudil, da za Carmen uredi delovno dovoljenje na sindikatu CNT-ja, saj je Carmen na normalki v Logroñu pridobila naziv učiteljica. Videti je bilo, da vse poteka v redu, ko je naenkrat prišlo do velike zmešnjave in so urad zaprli. Prosilka se je morala po dokument vrniti nekaj dni pozneje v Isidorovem spremstvu. Uradnik srednjih let in dobrodušnega videza, po možnosti redovnik v preobleki, je Carmen izročil potrdilo, da je strojepiska v tistem sindikatu, ter jo pri tem resno posvaril: naj ji niti na misel ne pride, da bi kdaj zaradi česarkoli prišla tja. Kaže, da dobri mož tega ni rekel kar tjavendan. »Končno,« piše junija Isidoro, »ima Carmen urejeno delovno dovoljenje. Danes popoldne sem jo pospremil na sindikat in so nama ga dali, namreč zadeva je najprej zastala, ker je tajnik z vsemi papirji prešel na drugo stran. Danes krožijo govorice, da je v celoti prestopil bataljon Espartacus,

ki se ga verjetno spominja Ricardo.«^[37] Ricardo, se pravi Juan Jiménez Vargas, ni mogel pozabiti svoje kratkotrajne službe vojaškega zdravnika v CNT-jevi brigadi Espartacus na fronti Jarama; pa tudi ne tiste notranje sile, ki ga je zadržala vsakokrat, ko je skušal preskočiti in dezertirati v drugo cono. Kot je videti, so bile govorice o izdajstvu brigade Espartacus del boljševiske kampanje, katere cilj je bil politično diskreditirati anarhistično usmerjeni CNT.

Gospa Dolores je sklenila pridobitev delovnega dovoljenja proslaviti z družinsko malico: »V nedeljo nas je babica povabila na čaj. Prišli bomo vsi vnuki,« piše Isidoro.^[38] Sedaj, ko sta njegova mati in sestra po zaslugi tega dokumenta lahko ostali v Madridu, je Jožefmarija predlagal, da bi pridobili še papirje, s katerimi bi Santiago lahko zapustil konzulat in se svobodno gibal po mestu. Da so jih

uspeli pridobiti, je bila zasluga trdovratne vztrajnosti, s katero je Jožefmarija iz honduraške izbice od blizu spremljal vsako potezo. To je bil zamotan postopek, ki se je pričel v maju in bil zaključen v drugi polovici julija.

Niti Carmen niti gospa Dolores, naj sta še tako naprezali svojo domišljijo, se nista zavedali okoliščin v zaprtem pribežališču. Zato sredi tega postopka ustanovitelj razkrije svojo skrb Isidoru: ***Neznansko si želim, da bi bil mali skupaj z babico. Moja mati si ne predstavlja, kaj pomeni biti tukaj.***^[39]

Sprva so mu poskušali priskrbeti dijaško izkaznico in fanta vpisati na poletni tečaj kakšne šole. Za to je bilo treba predložiti politično poročstvo dveh oseb s knjižico izpred časa revolucije, ki bi jamčili, da je dotični državljani naklonjen režimu. Toda te dokumente je zaplenil Študentski

sindikata, pri katerem je vsak poskus vodil v slepo ulico.^[40]___

Potrebno je bilo ubrati drugo smer. Fanta so vpisali na neki tečaj v okviru Mednarodne rdeče pomoči. Ko je bila potem izdana izkaznica CNT-ja in je imel Santiago v rokah potrdilo doktorja Suilsa, s katerim je lahko ukanil komite, ki je nadziral hišo na Ulici Caracas, je šel živeti h gospe Dolores.^[41]___

Oče je 27. julija radostno pisal Pedru Casciaru:

Sem ti povedal, da stric Santi že nekaj dni živi pri babici? Zagotavljajo mi, da je ne vesel, ampak presrečen! Je član SRI-ja (Mednarodna rdeča pomoč) in CNT-ja (Sindikata iberške anarhistične federacije). Oblečen je v kombinezon, tako mi pravijo, in hodi na predavanja, ki jih organizira Rdeča pomoč na neki akademiji.^[42]___

Izkaznica CNT-ja z datumom 9. junij 1937 in očetovo pismo konfederacije, št. 908930, izdano na ime José Escribá Albás, sta bila očitno pridobljena brez večjih težav. Morda je bilo treba zgolj pokazati potrdilo o zaposlitvi.^[43] Jasno pa je, da je članska izkaznica CNT-ja, na kateri je bila prva članarina zabeležena junija 1937, se pravi z enim letom revolucionarne zamude, ponekod predvsem zbujala sum.

Izmed različnih načrtov za izhod iz cone, ki jo je nadzorovala Ljudska fronta, so bile diplomatske evakuacije najbolj direktna in najmanj tvegana pot. Toda Bog tega ni hotel. Jožefmarija si s ponarejenim rojstnim listom prav tako ni mogel priskrbeti argentinskega potnega lista. Kaj mu je potem koristil ves njegov arzenal dokumentov, če pa ni našel možnosti za beg? Njegova mati, sestra in brat so imeli problem rešen, saj so nameravali ostati v Madridu.

Njegov namen pa je bil oditi iz prestolnice in v tem primeru je bilo za vsako potovanje potrebno imeti ustrezno prepustnico.

↗ Naslednje poglavje

↗ Nazaj na kazalo

.....

[1] Pismo Maríi Dolores Fisac Serna, EF-370919-1.

[2] Prim. Antonio Vázquez Galiano, *op. cit.*, str. 85.

[3] Prim. Tomás Alvira Alvira, RHF, T-04373, str. 2; Joaquín Alonso Pacheco, *Sum.* 4636.

[4] Juan Jiménez Vargas, RHF, T-04152-III, str. 128.

[5] Z veliko mero optimizma se je nadejal imeti meditacijo za 16 ali 18 oseb; prim. Pismo članom Dela v

Valenciji, EF-370924-1. Razlog, zaradi katerega je Isidoro po Jožefmarijevem naročilu vzdrževal stik z Hermógenes, je bil to, da naj bi ugotovil, kaj se je zgodilo z nekimi dokumenti, ki jih g. Lino Veá-Murguía ni uspel izročiti v hrambo v banki; revolucija in uboj gospoda Lina 16. avgusta 1936 sta za tistimi papirji zabrisala sled; prim. Pismo Isidoru Zorzanu Ledesmi, EF-370828-1; in Isidorovo pismo pribežnikom v honduraškem poslaništvu, 16. 8. 1937 (IZL, D-1213, 251).

^[6] Pismo članom Dela v Valenciji, EF-370918-1.

^[7] Skupno število usmrčenih redovnic, ki so bile vse tudi identificirane, je bilo 283; prim. Vicente Cárcel Ortí, *La persecución religiosa ...*, op. cit., str. 238–239.

^[8] Prim. Javier Suárez Guanes, RHF, T-05399, str. 36. Tej ženi je bilo ime

María Teresa Villanueva Labayen. Njen oče je bil minister v času monarhije in je ustanovitelja spoznal v Zavodu za bolne. Leta 1931 je vstopila v red sv. Hieronima in se preselila v Gijón. Zaradi revolucije oktobra 1934 se je nato vrnila v Madrid. Med državljansko vojno je ostala v prestolnici ter večkrat tvegala svoje življenje in zdravje, ko je pomagala katoličanom. Umrla je leta 1942. Njena identiteta je znana, ker je oče to razkril nekemu nečaku Maríe Terese, diplomatu, ki je v petdesetih letih živel v Rimu.

^[9] Prim. Álvaro del Portillo, *Sum.* 889. V zvezi z dejavnostmi redovnic v stanovanju na Ulici Hermosilla 12, znanem tudi pod imenom »Stolnica Hermosilla«: prim. Antonio Montero, *op. cit.*, str. 104; José Luis Alfaya Camacho, *op. cit.*, str. 139–143; in Javier Cervera Gil, *op. cit.*, str. 191 in 371.

[10] Prim. Pismo iz Ávile članom Dela v Burgosu, EF-380813-1.

[11] Ascensión Quiroga Barrena, RHF, T-04388, str. 1.

[12] *Prav tam*, str. 2; prim. Joaquín Alonso Pacheco, *Sum.* 4638.

[13] Prim. Juan Jiménez Vargas, RHF, T-04152-III, str. 125.

[14] ***Tvoja luč, Jezus***, piše v neki katarini 11. 1. 1938; ***zelo jasno si mi dal vedeti, da tisto, kar sem v času revolucije povedal tisti izgubljeni redovnici, ni bil moj namen, ampak tvoje razsvetljenje, ki jo je nagnilo, da pri meni opravi spoved ter prizna in se pokesa tega, kar sem jaz – grešnik, grešnik – na videz v njej uganil*** (*Zapiski*, št. 1482).

[15] Pismo Isidoru Zorzanu Ledesmi, EF-370805-2.

[16] Pismo članom Dela v Valenciji,
EF-370505-4.

[17] Pismo članom Dela v Valenciji,
EF-370725-3.

[18] Pismo članom Dela v Valenciji,
EF-370825-1.

[19] Pismo članom Dela v Valenciji,
EF-370822-2.

[20] Pismo Manuelu Sainzu de los
Terrerosu, EF-370825-2.

[21] Pismo članom Dela v Madridu,
EF-370505-5.

[22] Álvaro del Portillo, *Sum.* 907;
prim. tudi Juan Jiménez Vargas, RHF,
T-04152-III, str. 134.

[23] Pismo članom Dela v Valenciji,
EF-370918-1.

[24] Prim. RHF, D-15068.

[25] Prim. RHF, D-15069.

^[26] V Isidorovem pismu pribežnikom v honduraškem poslaništvu z dne 21. 8. 1937 (IZL, D-1213, 255) v zvezi z dokumentacijo, ki bi jo ustanovitelj potreboval za izhod iz konzulata in razmeroma varno gibanje po mestu, piše: »Alvira mi je povedal, da so uradno razveljavljena potrdila o zaposlitvi odvetniških pomočnikov, tako da bo treba pridobiti drugo potrdilo.« Skoraj enake besede so zapisane istega dne v Isidorovem dnevniku (prim. IZL, D-1122).

^[27] Prim. RHF, D-15067; in Pismo članom Dela v Madridu, EF-370723-1.

^[28] RHF, D-15067. Za to drugo potrdilo je doktorja Suilsa prosil s ciljem, da bi mu nadzorni komite stanovalcev v hiši na Ulici Caracas dovolil stanovati pri njegovi materi. Tega pa ni dosegel, ker se Álaru Gonzálezu Valdésu ni zdelo primerno (prim. Pisma Isidoru Zorzanu Ledesmi, EF-370820-1 in EF-370823-1).

[29] Prim. RHF, D-15070.

[30] Prim. RHF, D-15071.

V tem dokumentu je bilo v dveh stolpičih zapisanih nekaj načel in izrekov, namenjenih članu v premislek, kot na primer: »Svojo osvoboditev moraš doseči ti sam.« – »Ne ponižuj se pred ničemer in pred nikomer.« – »Tvoja domovina je svet. Tvoja družina Človeštvo« itd. Prav mogoče je, da je Jožefmarija s pogledom preletel te krepke, dvoumne in zanosne izreke, da bi jih izkoristil ali pa jih obrnil kot nogavico. Druge izmed omenjenih parol so bile izredno marksistične in so hujskale k razrednemu boju brez možnosti drugačnega tolmačenja.

[31] Prim. Álvaro del Portillo, *Sum.* 903; in Juan Jiménez Vargas, RHF, T-04152-III, str. 112.

[32] Zaradi zgodovinske pravičnosti je na mestu pojasnilo, da niso bili vsi

privrženci republike in njene vlade tudi sovražniki Cerkve niti jih ni mogoče kot takšne označiti.

Pomembno je upoštevati hudo vznemirjenost, ki jo je vojaška vstaja povzročila v življenju Španije, in še posebej v tistem delu dežele, kjer ni dosegla zmage, saj je sprožila ravno izbruh tega, kar je hotela preprečiti: anarhistično in socialistično-marksiistično revolucijo. Ko je avgusta 1936 republikanska država praktično propadla, je bilo zaradi tega nekaj republikancev – mnogi od njih so bili agnostiki, vendar ne protikatoliški –, ki so v želji po obrambi republike ostali brez vojaških in sodnih vzvodov, s katerimi bi zagotovili, kar so imenovali vladavino svobode vesti. Da je bila njihova usoda nesrečna, o tem nihče ne dvomi. Niso pa bili protikatoliški. Bolj problematičen je bil osebni položaj in vprašanje vesti baskovskih nacionalistov ter manjše krščansko-demokratske stranke v

Kataloniji z imenom *Unió Democràtica de Catalunya*, ki jo je vodil Carrasco y Formiguera.

[33] Prim. Álvaro del Portillo, *Sum.* 903.

[34] V prvih dneh maja 1937 so bile barcelonske ulice prizorišče prave interne vojne med milicami različnih političnih frakcij. Žrtve so se povzpele do 400 mrtvih in okrog tisoč ranjenih. V tiste ulične spopade za oblast so bili zajeti socialisti in komunisti, katalonisti in svobodnjaki, stalinisti in trockisti. Na koncu je morala vlada iz Valencije poslati letalske sile, motorizirano enoto in dva rušilca s četami za izkrcanje, da bi vzpostavila red.

Kot posledica teh spopadov je padla vlada, ki jo je vodil Largo Caballero, Negrín pa je sestavil novo, iz katere so bili izključeni anarhisti, svobodnjaki in antistalinisti. Tako se je znova začela politična in verska

represija z boljševiškimi metodami in mučnimi čekami. Anarhisti in heterodoksní komunisti so bili sistematično preganjani in eliminirani. Sledeč Stalinovemu diktatu in boljševističnim navodilom so bili javnemu mnenju in vladi predstavljeni kot nezaželeni elementi, ki so bili v njihove organizacije infiltrirani preko sprevrženih agentov v službi »uporniških« frankistov. Prim. Burnet Bolloten, *op. cit.*, str. 525–730; ter Ramón in Jesús Salas Larrazábal, *Historia General de la ...*, *op. cit.*, str. 225–231 in 246.

[³⁵] Prim. Juan Jiménez Vargas, RHF, T-04152-III, str. 129, ki dogodek zmotno umešča na »konec poletja 1937«.

[³⁶] Tomás Alvira Alvira v zvezi s tem pripoveduje: »Na Castellani je stala in še vedno stoji stavba zavarovalnice. Ker ima na vrhu

veliko uro, so ji ponavadi rekli »Hiša z uro«. Ta zgradba je bila pod nadzorom CNT-ja in namenjena »Učiteljskemu CNT-ju«. V Madridu namreč CNT ni imel sindikata učiteljev in nekaj profesorjev se je ponudilo, da ga vzpostavi, kar je bilo tudi sprejeto. V ta sindikat se je včlanilo veliko desno usmerjenih profesorjev, med njimi tudi precej duhovnikov, redovnikov in redovnic, ki so bili profesorji v šolah. To je bil način, kako priti do dokumentov. Eden od članov odbora je bil duhovnik, Manuel Mindán, ki je bil po vojni profesor filozofije na šoli »Ramiro de Maeztu«. Bil je Aragonec in je očeta spoznal v semenišču. Sam sem bil nekajkrat v tisti »jklj«Hiši z uro«, kjer sem se sestajal z nekaterimi znanci zaradi poklicnih razlogov« (RHF, T-04373). Prim. Juan Jiménez Vargas, RHF, T-04152-III, str. 129–130 in 135–138. Prim. tudi Manuel Mindán Manero, *Testigo de noventa años de Historia*.

Conversaciones con un amigo en el último recodo del camino, Zaragoza 1995; v 15. poglavju, str. 339–350, opisuje zgodovino ustanovitve in delovanja Sindikata učiteljev CNT-ja.

O tej zadevi Javier Cervera pravi, da si je vse od začetka sovražnosti CNT prizadeval nabirati člane v Madridu, da bi tako pridobil težo, ki je ni imel (neprekinjeno se spopada z UGT-jem, dokler leta 1938 ne dosežeta dogovora). Nekaj podobnega je mogoče sklepati iz podatkov, ki jih navajata Burnet Bolloten, *op. cit.*, in José Luis Alfaya Camacho (*op. cit.*, str. 155–158), s pričevanji iz bibliografije in z osebnimi pričevanji.

»Ta cilj, da bi dosegel položaj moči, je s seboj prinesel razrahljanost, če ne popolne ukinitve vsakršnega nadzora nad lojalnostjo na novo včlanjenih oseb. Dejstvo je, da praktično ne najdemo primerov nenaklonjenih ali infiltriranih članov

v drugih organizacijah Ljudske fronte, ampak samo v anarhistični. To dejstvo je bilo povod za marsikateri spopad znotraj Odbora za obrambo Madrida med komunisti [...] in predstavniki anarhistov, ki so bili večkrat opozorjeni, kako nevarna je takšna situacija, katero so ob več priložnostih zanikali. Vseeno pa je v nasprotju s takšnim ravnanjem sam CNT v svojem Obrambnem komiteju vzpostavil Odsek za statistiko, ki ga je vodil Vicente Santamaría Medina, ki je načeloval tudi Protiobveščevalni službi Vojnega ministrstva. Ta odsek CNT-jevega komiteja je dobil zadolžitev, da pri novih članih sindikata preverja njihovo preteklost, da bi prepoznali nenaklonjene ali sumljive osebe« (Javier Cervera Gil, *op. cit.*, str. 225–226).

[37] Isidorovo pismo pribežnikom v honduraškem poslaništvu, 4. 6. 1937 (IZL, D-1213, 182). José María

Albareda je izkoristil stike Tomása Alvire, da bi pridobil delovno dovoljenje za Carmen Escrivá, kot poroča Tomás sam: »Torej, ko so mi povedali o situaciji babice in tete Carmen, sem šel zaprosit za potrdilo, na katerem bi pisalo, da je teta Carmen uradnica na Učiteljskem sindikatu. Potrebno je bilo nekaj vztrajnosti, a nazadnje so mi ga dali, upoštevajoč razlog, zaradi katerega sem zanj zaprosil. Na njem je pisalo, da je strojepiska na oddelku za osnovno šolstvo te organizacije. [...] To je učinkovalo, saj so le nekaj dni zatem prišle milice z namenom, da ju odpeljejo v Valencijo, vendar so ju spričo položaja tete Carmen pustili« (RHF, T-04373).

[38] Isidorovo pismo pribežnikom v honduraškem poslaništvu, 4. 6. 1937 (IZL, D-1213, 182).

[39] Pismo Isidoru Zorzanu Ledesmi, EF-370624-2.

[40] José María Albareda se je najprej lotil urejanja dijaške izkaznice za Santiaga. Njegov vtis glede možnosti za uspeh, kot piše Isidoru, »ni pravič zadovoljiv, saj so za osebno preverjanje učencev potrebna jamstva, ki pa so jih zasegli otroci iz FUE« (prim. Pismo pribežnikom v honduraškem poslaništvu, 7. 6. 1937, IZL, D-1213, 187). Na koncu je José María Albareda nalogo predal Tomásu Alviri, ki je to tudi dosegel, kot piše v njegovem pričevanju: »Na istem sindikatu CNT-ja sem uredil tudi izkaznico za strica Santiaga, s čimer je pridobil veljaven dokument za gibanje po mestu« (RHF, T-04373).

[41] 18. julija piše oče svojim sinovom v Valenciji: ***Včeraj popoldne je z veseljem, ki si ga lahko predstavljate, stric Santi odšel živeti k babici. Že ne vem koliko mesecev nista bila skupaj. Tudi jaz sem zelo vesel, ker sem zdaj bolj prost*** (EF-370718-1). Prim. tudi

Isidorovo pismo pribežnikom v honduraškem poslaništvu, 20. 7. 1937 (IZL, D-1213, 226). Santiago Escrivá de Balaguer pravi v svojem pričevanju: »Prvi, ki je prišel ven iz honduraškega poslaništva, sem bil jaz. Tomás Alvira mi je priskrbel izkaznico CNT-ja in še izkaznico ustanove Ateneo Libertario. Tako sem šel živeti na Ulico Caracas k svoji materi in Carmen. S svojo izkaznico sem lahko pogosto hodil na konzulat, jih obiskoval in jim kaj prinesel. Vstopal sem skozi vrata za gospodinjstvo in nisem imel težav s pripadniki milic, ki so bili na straži« (RHF, T-07921).

Vse je bilo plod očetove trdovratnosti in molitve ter poslušnosti njegovih sinov, ki jim je pisno čestital:

Čudovita reč, tole glede strica Santija. Kako dobro je ubogati! Kakor hitro je bilo storjeno natanko tako, kot je nakazal dedek, je vse videti razrešeno. Po

zaslugi g. Manuela (Pismo članom Dela v Madridu, EF-370714-3).

[42] Pismo Pedru Casciaru Ramírezu, EF-370727-3.

[43] Postopki v zvezi z Jožefmarijevo izkaznico in izkaznico Juana Jiméneza Vargasa so prvič omenjeni v Isidorovi korespondenci (Pismo pribežnikom v honduraškem poslaništvu, 13. 5. 1937, IZL, D-1213, 151): »*Sindikato*: Albareda se je lotil postopkov v zvezi s sindikalnimi izkaznicami. Želel bi vedeti, ali je dobro, da na Ricardovi piše tudi odvetnik oziroma uslužbenec.« Ustanovitelj pa 17. junija (EF-370617-1) piše v Valencijo: ***Če jima Eugenio pošlje prepustnico za pot v Valencijo, bosta José in Ricardo – oba imata urejene dokumente (sindikalno izkaznico in delavsko potrdilo s fotografijo) – v najkrajšem času odšla v Valencijo, da bi služila domovini***

(José in Ricardo sta v resnici
ustanovitelj in Juan).

Andrés Vázquez de Prada

© Fundación Studium

---

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sl-si/article/3-gospod-manuel-ve-vec/](https://opusdei.org/sl-si/article/3-gospod-manuel-ve-vec/)
(10. Apr. 2025)